

NEDERLAND'S PATRICIAAT

NEDERLAND'S PATRICIAAT

Een geschiedenis

Nederland's Patriciaat is meer dan een naslagwerk met een voor genealogen vertrouwde naam. De reeks is óók een cultuurhistorisch fenomeen, een klein monument waarin families uit de hogere burgerij zich sinds 1910 – al meer dan honderd jaar dus – laten boekstaven. De oorsprong van de uitgave ligt in de laatste decennia van de negentiende eeuw, toen de macht van de oude, gevestigde elites door de (late) industrialisatie van Nederland, de opkomst van 'nieuw geld', de uitbreiding van het kiesrecht en de emancipatie van arbeiders en katholieken niet langer vanzelfsprekend was.

In deze tijd van snelle veranderingen waren genealogie en heraldiek voor adellijke en andere families van aanzien een niet onbelangrijk instrument om de eigen maatschappelijke positie te verankeren. In navolging van het buitenland beleefde Nederland na 1880 de opkomst van genealogische en heraldische genootschappen, tijdschriften en meerdelige naslagwerken als J.B. Rietstaps *Wapenboek van den Nederlandschen adel* (1883-1887) en het niet altijd betrouwbare, maar indrukwekkend ogende *Stamen wapenboek van aanzienlijke Nederlandsche Familiën* (1885-1890) van beroepsgenealoog A.A. Vorsterman van Oyen, waarin de genealogieën en wapens van honderden adellijke en burgerlijke families een plaats kregen. In 1903 verscheen de eerste jaargang

van *Nederland's Adelsboek* alias het 'Rode Boekje', dat in de woorden van een van de oprichters was bedoeld als een 'bolwerk tegen de heerenhaterij'.

Tot de initiatiefnemers van *Nederland's Adelsboek* behoorde naast enkele jonge aristocraten de genealogische entrepreneur D.G. van Epen. Vlak voor het verschijnen van het eerste deel was hij echter uit de redactie gezet. Zoekend naar nieuwe kansen op de genealogische markt ontwikkelde Van Epen een tegenhanger voor het Rode Boekje, het in een blauwe band gestoken *Nederland's Patriciaat*, dat hij zelf als een zusteruitgave presenteerde. Het eerste deel verscheen in 1910 in hetzelfde formaat als *Nederland's Adelsboek* en voorzien van het Rijkswapen op het omslag – als ging het om een uitgave van staatswege.

In zijn voorwoord schreef Van Epen dat hij in de nieuwe serie genealogieën wilde opnemen van burgerlijke takken van in de Nederlandse adel verheven geslachten en van andere aanzienlijke families die door hun stand en huwelijken in de eerste kringen verkeerden. De uitgave werd in de wandelgang al snel het 'Blauwe Boekje' genoemd en zou het begin van een tamelijk unieke serie in Europa vormen. Tal van landen kennen adelsboekjes, maar langlopende genealogische reeksen van burgerlijke families zijn er nauwelijks – een van de weinige uitzonderingen is het *Genealogisches Handbuch bürgerlicher Familien* (sinds 1943 getiteld *Deutsches Geschlechterbuch*), waarvan het eerste deel verscheen in 1889 en dat als een voorbeeld voor *Nederland's Patriciaat* kan worden gezien.

Als uitgever van *Nederland's Patriciaat* trad aanvankelijk het Centraal Bureau voor Genealogie en Heraldiek in Den Haag op, waarvan D.G. van Epen directeur was. Na zijn dood in 1930 werd de uitgave voortgezet door de N.V. Stichting *Nederland's Patriciaat*, met een bestuur dat bestond uit voorzitter jhr. W.A. Beelaerts van Blokland, jhr. E.A. van Beresteyn en H.H. van Dam. Beelaerts was tevens voorzitter van het genealogisch-heraldische genootschap *De Nederlandse Leeuw*, in de wandeling *De Leeuw* genaamd, Van Beresteyn was dat al eerder geweest. Deze persoonlijke banden laten zien hoe snel en hoe sterk het *Blauwe Boekje* verankerd was geraakt in de Nederlandse genealogische wereld. Het bestuur van *De Leeuw* (vanaf 1933 Koninklijk) bood huisvesting aan de collecties van de Stichting, terwijl prominente leden als W.J.J.C. Bijleveld, Chr.J. Polvliet en P.C. Bloys van Treslong Prins hoofdstukken verzorgden, inlichtingen verstrekten of zitting namen in de nieuwe redactiecommissie van de serie. Gerenommeerde heraldische kunstenaars als J.E. van Leeuwen en A.B. Lintvelt (beiden tevens werkzaam voor de Hoge Raad van Adel) verzorgden de afbeeldingen van familiewapens.

Ook in de Tweede Wereldoorlog slaagde de Stichting erin om ieder jaar een deeltje te laten verschijnen, ondanks de toenemende papierschaarste en moeilijkheden bij het verwerven van genealogische gegevens. Na de oorlog nam het net opgerichte Centraal Bureau voor Genealogie (CBG) de uitgave en redactie van de serie over. Onder auspiciën van het CBG zouden de jaargangen 32 (1946) tot en met 94 (2015) verschijnen – verreweg de meeste delen in de reeks dus. Met ingang van 2016 worden de nieuwe

uitgaven verzorgd door een samenwerkingsverband van Historisch Bureau De Clercq en Uitgeverij Verloren. Ten behoeve hiervan is Stichting Het Blauwe Boekje, uitgever van Nederland's Patriciaat opgericht, waaraan het CBG de publicatierechten heeft overgedragen.

Het Stam- en wapenboek van aanzienlijke Nederlandsche Familiën was een voorbeeld voor Nederland's Patriciaat geweest in de zin dat de dikke delen de belangstelling in de hogere kringen voor 'statusgenealogie' hadden getoond. Door de opkomst van een meer kritische genealogiebeoefening was Vorsterman van Oyen echter al rond 1900 in diskrediet geraakt. D.G. van Epen *cum suis* zetten zich in de eerste jaargangen dan ook sterk af tegen het werk van hun voorganger, dat zij beschouwden als een waardeeloos product van genealogische speculatiegeest. De redactie van het Nederland's Patriciaat heeft vanaf het begin benadrukt slechts 'bewezen stamreeksen' op te willen nemen en vooral na de oorlog is de betrouwbaarheid van filiaties in de oudste generaties sterk toegenomen.

De bijdrage van het Blauwe Boekje (net als die van Nederland's Adelsboek) aan de moderne genealogiebeoefening in Nederland gaat veel verder dan de kritische benadering van speculatieve afstammingstradities. Zij betreft misschien nog wel meer de ontwikkeling van wat we de 'syntaxis van de genealogie' zouden kunnen noemen. In 1910 was de methode voor het systematisch presenteren van genealogische gegevens zeer beperkt ontwikkeld. Al doende heeft de redactie deze in de loop der jaren verbe-

terd, met onder meer als resultaat (vanaf 1941) een staaksgewijze opstelling waarbij de gezinshoofden van één generatie hetzelfde Romeinse cijfer krijgen en zij van elkaar worden onderscheiden door bijvoeging van een letter in alfabetische volgorde. Ook in de laatste twintig, dertig jaar zijn de invulling, de vorm en de structuur van de genealogieën verder ontwikkeld. Vooral het besluit in 1988 om in de persoonsbeschrijvingen loopbanen vollediger en zo mogelijk met vermelding van functiejaren weer te geven heeft de waarde van de reeks verhoogd.

Eenzelfde ontwikkeling zien we met betrekking tot de opbouw van de hoofdstukken in de delen. De eerste delen bevatten vooral stamreeksen van families en een onvolledige état présent (overzicht van de nog in leven zijnde familieleden). Dit leverde zeer beknopte hoofdstukken op en in de jaargangen 1-10 was dan ook plaats voor meer dan zeventhonderd fragmentgenealogieën. Het aantal families per deeltje zou in latere jaren sterk afnemen, vooral vanaf het midden van de jaren 1960. In de jaargangen 82-91 (1999-2011) kregen gemiddeld nog maar nauwelijks tien of elf families een plek in *Nederland's Patriciaat*. In de laatste door het CBG uitgegeven deeltjes schommelt het aantal hoofdstukken zelfs tussen de zes en negen.

Aan de opname van een genealogie waren aanvankelijk geen kosten voor de betrokken families verbonden. Zij hoefden slechts voor het opnemen van portretten en familiewapens in kleur te betalen. Met ingang van de 11e jaargang (1920) verplichtten families zich ertoe dat ze de drukkosten voor hun rekening namen. Ook deelde de redactie dat jaar mee dat in de toekomst nog

slechts uitgewerkte genealogieën zouden worden opgenomen. Op dat laatste punt kwam ze in 1937 evenwel terug. Ze besloot zich toen vooral te richten op de *état présent* van nog bloeiende families en verklaarde daarnaast geen familietakken meer op te nemen die inmiddels tot de 'kleine burgerij' behoorden. Ook vanuit de betrokken families zelf was deze wens in voorgaande jaren wel geuit. Zo had in 1936 een telg uit een regentenfamilie in een brief aan een bevriend genealoog de hoop uitgesproken dat de bewerking van een aan lager wal geraakte tak ('een ontrederd troepje') zou mislukken. Dit soort opvattingen stond echter op gespannen voet met het binnen de redactie eveneens levende verlangen alleen uitgewerkte genealogieën te presenteren en zo de reeks aan wetenschappelijk belang te laten winnen. Het huidige redactiebeleid gaat uit van het standpunt dat de genealogieën van opgenomen families voor tenminste de laatste honderdvijftig jaar zoveel mogelijk volledig moeten worden uitgewerkt.

Enkele keren probeerde de redactie nieuwe wegen in te slaan, bijvoorbeeld in 1930 toen ze het voornemen uitte ook genealogieën van al uitgestorven geslachten op te nemen (als voorbeeld daarvoor werd de familie van de zeventiende-eeuwse raadspensionaris Johan de Witt genoemd). Dit plan kwam echter nooit tot uitvoering. Wel kwamen enkele themadeeltjes tot stand, gewijd aan families uit Rotterdam (1925-1926), Amsterdam (1988) en Friesland (1993).

Welke families kwamen en komen in aanmerking voor opname in *Nederland's Patriciaat*? De term 'patriciaat' in engere zin ver-

wijst naar families die zitting hadden in de vroedschap of magistraat van stemhebbende steden in de verschillende gewesten van de Republiek. De reeks stond echter al vanaf het begin niet alleen open voor de nazaten van deze regenten, van wie de meeste rond 1900 overigens, voor zover niet uitgestorven of 'afgezakt', adeldom hadden verworven. Ook in aanmerking voor opname kwamen families die met regelmaat prominente bestuurders, academici, ondernemers of officieren voortbrachten – mits ze zich ook de laatste generaties maatschappelijk hadden weten te handhaven. Sinds de jaren 1980 wordt vooral gekeken of een familie in de tweede helft van de negentiende eeuw al een vooraanstaande rol in de Nederlandse samenleving speelde. Momenteel beslissen de directeur en het bestuur van de Stichting Het Blauwe Boekje of aan de criteria voor (her)opname wordt voldaan.

De vooroorlogse deeltjes van *Nederland's Patriciaat* tellen vooral genealogieën van geslachten die behoorden tot de protestantse 'notabelenelite', hoogburgerlijke families met een langere bestuurstraditie. Het eerste echelon daarbinnen bestaat uit wat we 'oud patriciaat' zouden kunnen noemen, regentenfamilies uit de tijd van de Republiek die door de Nederlandse adel min of meer als *ebenbürtig* werden beschouwd. Daarbij moeten we in ogenschouw nemen dat zich ook binnen deze coterieën weer allerlei zeer subtiele standonderscheidingen lieten gelden – Multatuli merkte eens treffend op dat het Nederlandse volk in de negentiende eeuw evenveel standen als families telde. De meeste families in *Nederland's Patriciaat* behoren echter pas sinds de Baatafs-Franse Tijd of nog later tot de notabele stand. Een cesuur in

dit verband is 1848; vanaf dat jaar was de (bestuurlijke) macht van de oude gezeten families niet langer vanzelfsprekend. Duidelijk ondervertegenwoordigd in de oudere jaargangen zijn rooms-katholieke geslachten, die tijdens de Republiek in de stadsbesturen buitenspel waren komen te staan en zich niet konden beroepen op heel oude bestuurstradities. Hetzelfde geldt ook voor joodse families, die in de reeks vrijwel ontbreken.

Laten de in het Blauwe Boekje opgenomen families zich vóór de oorlog nog wel karakteriseren (naar plaats van herkomst, religie, professie), voor de laatste generaties is dit soms nauwelijks mogelijk. Niet alleen is de kerkelijke kleur veel minder bepalend, ook wat betreft opleiding, geografische spreiding, banen en huwelijkspatronen is het beeld veel diffuser geworden. *Nederland's Patriciaat* is inmiddels een van de middelen om de onderlinge familieband weer aan te halen. Het initiatief gaat daarbij vaak uit van één persoon die vervolgens naaste en verre verwanten weet te interesseren voor een (her)opname. De meeste hoofdstukken in ieder deeltje betreffen inmiddels heropnames. Sommige families hebben hun genealogie sinds 1910 al vier of zelfs vijf keer laten uitgeven. *Nederland's Patriciaat* moeten we dan ook niet alleen zien als onderdeel van ouderwets *impression management* van 'notabele burgers' ten opzichte van de buitenwereld (de typering is van historicus Jaap Moes), maar daarnaast als een serie die het familiebesef versterkt en ook op die manier voor velen identiteitsvormend werkt.

In geen enkel land ter wereld worden families uit de hogere burgerij al zo lang zo nauwgezet geboekstaafd als in Nederland. Sinds de jaren 1990 zien dan ook steeds meer wetenschappers de waarde van het Blauwe Boekje – dit vanwege het beeld dat de serie geeft van hogere kringen in de negentiende en twintigste eeuw en de mogelijkheden die ze biedt voor de bestudering van sociale ongelijkheid. Een van de eersten was de bekende socioloog Jaap Dronkers, die gebruik maakte van de reeks voor het toetsen van de moderne mythe dat het naoorlogse Nederland nauwelijks nog rangen of standen kent. *Nederland's Patriciaat* dient dus niet slechts de families die erin staan of zichzelf, maar ook de wetenschap. Genoeg redenen om dit bijzondere erfgoed te koesteren.

Conrad Gietman

Literatuur

- Genealogisch en historisch*: K. Bruin en K. Schmidt, 'Zur Genealogie der Genealogie. Over het boekstaven van "aanzienlijkheid" in het Koninkrijk der Nederlanden', *Sociologische Gids* 26 (1980) 274-292.
- J. Dronkers en H. Schijf, 'Van de publieke naar de culturele of economische sector? Een vergelijking tussen de Nederlandse adel en het patriciaat in de twintigste eeuw', *Virtus* 11 (2004) 104-117.
- J. Dronkers en H. Schijf, 'Huwelijken tussen adel en patriciaat. Een middel om hun elitepositie in een moderne samenleving in stand te houden?', *De Ned. Leeuw* 122 (2005) 144-155.
- J. Dronkers, 'De toekomst van Nederland's Patriciaat. Een sociologische reactie', *De Ned. Leeuw* 122 (2005) 369-372.

- C. Gietman, 'Genealogie met snoeimes en bijl. Autobiografische notities van D.G. van Epen', *Genealogie* 11 (2005) 20-23.
- C. Gietman, 'Heraut van de oude orde. Een genealogie van Nederland's Adelsboek', *Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie* 59 (2005) 168-211.
- C. Gietman, 'De genealogische openbaringen van Johan Engelbert Elias', *Genealogie* 12 (2006) 46-50.
- A.D. de Jonge, 'Sociale genealogie en eliteonderzoek', *De Ned. Leeuw* 125 (2008) 92-98.
- V.J.M. Koningsberger, 'De wenselijkheid van verdere boekstaving van "aanzienlijke geslachten" in Nederland's Patriciaat', *De Ned. Leeuw* 122 (2005) 155-166.
- J. Kroes, 'Nederland's Patriciaat is honderd jaar: 1910-2010', *Genealogie* 16 (2010) 56-59.
- J. Kroes, *Nederland's Patriciaat 1972-2009. Tweeëndertig jaargangen uitgelicht* ('s-Gravenhage 2016).
- Y. Kuiper, 'Inleiding', *Nederland's Patriciaat* 77 (1993) viii-xxxviii.
- J. Moes, *Onder aristocraten. Over hegemonie, welstand en aanzien van adel, patriciaat en andere notabelen in Nederland, 1848-1914* (Hilversum 2012).
- O. Schutte, 'Nederland's Patriciaat 1910-1971. Een genealogische analyse van 57 jaargangen', *Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie* 27 (1973) 255-271.
- H. Schijf, J. Dronkers en J.R. van den Broeke-George, 'De overdracht van eliteposities binnen adellijke en patricische families gedurende de twintigste eeuw', in: M. Fennema en H. Schijf, ed., *Nederlandse elites in de twintigste eeuw* (Amsterdam 2004) 57-84.
- Joh. de Vries, 'Inleiding', *Nederland's Patriciaat* 72 (1988) vii-xvii.
- M.G. Wildeman, 'Nederland's Patriciaat 1917', *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, 16 okt. 1917.

TOELICHTING OP DE OPZET VAN DE GENEALOGIEËN

Het familiewapen

Na de wapenbeschrijving wordt zoveel mogelijk aangegeven wat de herkomst is van het wapen dat de familie op dit moment voert. Daarbij gaat het met name om de vermelding van de eerste voerder van dit wapen binnen de familie evenals het bewijsstuk, de datum en de vindplaats daarvan.

De inleiding

Elke genealogie wordt voorafgegaan door een korte inleiding, waarin van de desbetreffende familie een korte karakteristiek wordt gegeven. Daartoe wordt een aantal vaste aspecten besproken. Om te beginnen de periode vanaf welke de familie in deze uitgave is gedocumenteerd en wat de oorspronkelijke geografische herkomst is. Van immigranten wordt aangegeven wanneer en waar zij zich hebben gevestigd in de toenmalige Republiek, dan wel het Koninkrijk der Nederlanden. Ook de religie die de familie vóór 1800 heeft beleden, wordt besproken. Voorts komt aan bod waar en met welke activiteiten de familie een vooraanstaande maatschappelijke positie heeft verkregen. Waar mogelijk wordt de familienaam toegelicht.

De genealogie

In Nederland's Patriciaat worden genealogieën opgenomen van families die gedurende tenminste de laatste honderdvijftig jaar een vooraanstaande rol in de Nederlandse samenleving hebben gespeeld. De genealogie is daarom in ieder geval voor de laatste honderdvijftig jaar zoveel mogelijk uitgewerkt. De keuze van het ouderpaar waarmee de uitwerking begint is afhankelijk van de continuïteit in de maatschappelijke positie van het nageslacht. Uit de stamreeks die voorafgaat aan een genealogie kunnen al dan niet gelijknamige takken zijn voortgekomen, die in de gepubliceerde genealogie niet nader zijn uitgewerkt. Familieleden in vrouwelijke lijn die de naam van de beschreven familie dragen, worden ook opgenomen. Dit geldt eveneens voor kinderen met de naam van het beschreven geslacht uit ongeregistreerde relaties. Naast huwelijkse relaties worden wel partnerschapsregistraties, maar geen samenlevingscontracten vermeld.

De persoonsbeschrijvingen

Er is naar gestreefd van iedere persoon voldoende gegevens te vermelden om zijn of haar identiteit vast te stellen en de maatschappelijke loopbaan te karakteriseren.

Opgenomen zijn slechts die gegevens waarvan is aangetoond dat zij juist zijn. Niet door onderzoek in bronnen bevestigde gegevens, die wel relevant werden geacht, zijn tussen vierkante teksthaken [] geplaatst.

Voor- en familienamen. De vermelde voornamen zijn, voor zover daterend van voor de invoering van de burgerlijke stand, zoveel mogelijk overeenkomstig de doopnamen of de namen bij de geboorte ontvangen; de familienaam volgens de in de betreffende periode gebruikelijke spelling.

Na de invoering van de burgerlijke stand geldt, dat een ieder de namen draagt die hem in zijn geboorteakte zijn gegeven, behoudens latere wijziging door bevoegde autoriteiten. Daarom zijn zoveel mogelijk de geboorteakten gevolgd, ook indien de spelling van de namen daarin afwijkt van de schrijfwijze die betrokkenen zelf bezigden. Enige namen die in de burgerlijke stand met ij werden gespeld, werden later door de betrokkenen liever met y geschreven, zonder dat het tot officiële naamswijziging kwam. In de genealogieën zijn ook deze namen echter in de officiële spelling gehandhaafd. Dit kan er soms toe leiden dat in één gezin de familienaam op verschillende manieren wordt gespeld.

Plaatsnamen. Bij plaatsnamen die in Nederland vaker voorkomen is de provincie aangeduid. Bij veel buitenlandse plaatsnamen is door een aanduiding van provincie, departement, graafschap, (deel)staat of land de ligging nader aangegeven, veelal in de benaming die gold ten tijde van de vermelde gebeurtenis. Gangbare Nederlandse vertalingen van buitenlandse toponiemen zijn daarbij gebruikt. Daarbij werden zoveel mogelijk de regels gevolgd zoals geformuleerd in de uitgave *Buitenlandse aardrijkskundige namen in het Nederlands* (Den Haag 1996 en op de website van

Taalunieversum van de Nederlandse Taalunie). Plaatsnamen in voormalig Nederlands-Indië worden vermeld met de naam van de residentie waar zij op de datum van vermelding toe behoorden.

Data. Voor zover mogelijk zijn de exacte data van geboorte, huwelijk en overlijden vermeld. In de stamreeksen moest soms worden volstaan met doop, ondertrouw en begraafdata. In een aantal stamreeksen worden geboorte- en overlijdensdata van vóór de invoering van de burgerlijke stand vermeld, indien deze bleken uit betrouwbaar geachte contemporaine familieaantekeningen of correspondentie. Indien een opvolgende doop of begraafdatum bekend is uit de plaatselijke kerkelijke administratie, is die niet vermeld wanneer geboorte en overlijden zich in dezelfde kerkelijke gemeente afspeelden.

Schattingen van geboortejaren zijn slechts vermeld wanneer deze gebaseerd zijn op leeftijdsvermeldingen in archiefstukken.

Bezit heerlijkheden. De aanduiding 'heer van ...' of 'vrouw van ...' is gebruikt bij personen die in het bezit waren of zijn van een samenstel van heerlijke rechten dat wordt aangeduid als heerlijkheid, meestal verbonden aan de gerechtigdheid tot een rechtsgebied en/of een huis. Deze vermelding is overigens tot stand gekomen zonder dat een onderzoek is ingesteld naar het feit of de betreffende heerlijkheid juridisch nog bestond, c.q. bestaat.

Onderscheidingen. Onder het Koninkrijk Holland (1806-1810), onder de regering van Keizer Napoleon I (1810-1813) en onder het Koninkrijk der Nederlanden (1815 tot heden) zijn door het staatshoofd onderscheidingen verleend. Deze worden door middel van afkortingen achter de naam aangeduid. De afkortingen worden achter deze toelichting verklaard. Wanneer een persoon meerdere onderscheidingen kreeg, zijn zij vermeld in de volgorde waarin zij in deze lijst van afkortingen opgenomen zijn. Dit is de chronologische volgorde, naar het jaar van instelling van de onderscheidingen. Herinneringsmedailles zijn niet vermeld. Ook buitenlandse onderscheidingen – veelal verleend uit reciprociteit – worden als regel niet vermeld en van de hogere – vanaf de graad van ridder – alleen die welke zijn toegekend voor persoonlijke en bijzondere verdiensten. Dit laatste geldt tevens voor onderscheidingen aan buitenlanders die door hun staatshoofd zijn onderscheiden.

Academische titels en hbo-titels (bachelor) zijn, voor zover bekend, vermeld met studierichting. Van een student aan een universiteit ten tijde van de uitgave, wordt vermeld of hij/zij bachelor dan wel masterstudent is. Plaatsen en jaar van promoties zijn voor zover bekend gegeven.

Beroep en werkkring zijn vermeld – indien bekend – met plaats en functie jaren. In de *état présent* is de vermelding in de meeste gevallen in overleg met de betrokkene(n) geformuleerd.

Openbare ambten en nevenfuncties. Bij openbare ambten zijn de plaatsen en veelal de jaren van ambtsuitoefening toegevoegd. Indien alleen het beginjaar bekend is, wordt dat jaar gevolgd door een koppelteken (-). Als het eindjaar bekend is wordt dit vermeld. Een ambtsjaar staat tussen ronde haken () wanneer het een eenmalige vermelding betreft.

De jaartallen moeten als globale aanduiding worden beschouwd. In vele gevallen zijn zij ontleend aan gepubliceerde bronnen, zoals de *Staatsalmanak*, de zogenaamde herenboekjes en dergelijke. De afweging welke nevenfuncties opname verdienen en welke niet, is niet altijd eenvoudig. De keuze zal hier en daar beïnvloed zijn door het aanbod van informatie, hoewel wordt gestreefd naar evenwicht in de tekst. In het algemeen is de informatie omtrent bestuursfuncties beperkt tot stedelijke publieke functies, politieke vertegenwoordigingen en voorzitterschappen van provinciale of landelijke organisaties. Voorts zijn vermeld: bestuursfuncties in de Oost- en Westindische Compagnie, officiersrangen in de schutterij, reserve-officiersrangen en bestuursfuncties in de grote waterschappen.

Woonplaatsen van thans levende leden van de familie en hun huwelijkspartners zijn cursief aangegeven. In geval zij een historische buitenplaats of een kasteel bewonen, is dat daarbij vermeld.

Het onderzoek naar deze bijzonderheden is zeer tijdrovend en gecompliceerd, met name ook door de grote hoeveelheid fami-

lienamen van aangehuwde en aanverwante personen. Wel wordt er gestreefd naar een zo compleet mogelijk beeld van alle familie- en persoonsgegevens, maar in sommige gevallen is dit niet geheel haalbaar gebleken, onder meer van familieleden in het buitenland.

De verantwoording

De genealogieën worden besloten met vermelding van de literatuur en de *familiepapieren* waarop zij steunen. De literatuurverwijzing aangaande de genealogie vermeldt slechts publicaties die voor het hier gestelde van belang zijn; overige literatuurverwijzingen vindt men in E.A. van Beresteyn, *Genealogisch Repertorium* en in de catalogus van het Centraal Bureau voor Genealogie (zie de website www.cbg.nl). Voor levensberichten is verwezen naar met name algemene biografische reeksen en in beperkte mate naar andere biografische literatuur.

De term *familiepapieren* wordt gebruikt als verzamelbegrip voor stukken in familiearchieven, delen van archieffondsen en collecties. Familiepapieren zijn vermeld voor zover hiervan gebruik is gemaakt.

GEBRUIKTE AFKORTINGEN

Verkort aangehaalde literatuur

B.W.N. = Biografisch Woordenboek van Nederland

N.N.B.W. = Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek

De Ned. Leeuw = achtereenvolgens Maandblad van het Genealogisch heraldiek Genootschap 'De Nederlandsche Leeuw' (1883-1912), Maandblad van het Genealogisch heraldisch Genootschap 'De Nederlandsche Leeuw' (1913- 1932), De Nederlandsche Leeuw (1933-heden)

Kobus en de Rivecourt = J.C. Kobus en W. de Rivecourt, Biografisch Woordenboek van Nederland

Scheen, Lexicon Nederlandse beeldende kunstenaars 1750-1950 ('s-Gravenhage 1969-1970)

Scheen (1981) = P.A. Scheen, Lexicon Nederlandse beeldende kunstenaars 1750-1880 ('s-Gravenhage 1981)

Van der Aa = A.J. van der Aa, Biografisch woordenboek der Nederlanden

Afkortingen betreffende Nederlandse onderscheidingen

De volgende hier te lande uitgereikte onderscheidingen zijn vermeld:

Onder het Koninkrijk Holland (1806-1810):

Orde van de Unie (ingesteld 1806)

Grootkruis	(G.O.U.)
Commandeur	(C.O.U.)
Ridder	(R.O.U.)

Onder het Keizerrijk Frankrijk (1810-1813):

Legioen van Eer (ingesteld 1802)

Grootadelaar	(G.L.E.)
Grootofficier	(Go.L.E.)
Commandant	(C.L.E.)
Officier	(O.L.E.)
Lid	(L.E.)

Orde van de Reunie (ingesteld 1811)

Grootkruis	(G.O.R.)
Commandeur	(C.O.R.)
Ridder	(R.O.R.)

Onder de Vereenigde Nederlanden (1813-1815):

(Geen onderscheidingen)

Onder het Koninkrijk der Nederlanden (1815 tot heden):

Militaire Willemsorde (ingesteld 1815)

Grootkruis	(G.M.W.O.)
Commandeur	(C.M.W.O.)
Ridder 3e klasse	(R.M.W.O.3)
Ridder 4e klasse	(R.M.W.O.4)

Orde van de Nederlandse Leeuw (ingesteld 1815)

(tussen teksthaken de sinds 1996 geldende graden)

Grootkruis [ridder eerste graad]	(G.N.L.) [N.L.1]
Commandeur [ridder tweede graad]	(C.N.L.) [N.L.2]
Ridder [ridder derde graad]	(R.N.L.) [N.L.3]
Broeder	(B.N.L.)

Orde van de Eikenkroon (Luxemburgse orde, ingesteld 1841, verleend door Koning Willem II en Koning Willem III in hun hoedanigheid van Groothertog van Luxemburg)

Grootkruis	(G.E.K.)
Ridder met de ster (vanaf 1858: Grootofficier)	(Go.E.K.)
Commandeur	(C.E.K.)
Officier (vanaf 1858)	(O.E.K.)
Ridder	(R.E.K.)

Huisorde van de Gouden Leeuw van Nassau (ingesteld 1858)

Ridder 1e klasse	(G.L.N.1)
Ridder 2e klasse	(G.L.N.2)
Ridder 3e klasse	(G.L.N.3)

Ridder 4e klasse	(G.L.N.4)
Ridder 5e klasse	(G.L.N.5)

Orde van Oranje Nassau (ingesteld 1892)

(tussen teksthaken de sinds 1996 geldende graden)

Grootkruis [ridder eerste graad]	(G.O.N.) [O.N.1]
Grootofficier [ridder tweede graad]	(Go.O.N.) [O.N.2]
Commandeur [ridder derde graad]	(C.O.N.) [O.N.3]
Officier [ridder vierde graad]	(O.O.N.) [O.N.4]
Ridder [ridder vijfde graad]	(R.O.N.) [O.N.5]
Lid (vanaf 1996) [ridder zesde graad]	[O.N.6]

Huisorde van Oranje (ingesteld 1905)

Grootkruis	(G.H.O.)
Grootofficier	(Go.H.O.)
Groot Erekrus (Commandeur)	(C.H.O.)
Officier	(O.H.O.)
Erekrus (Ridder)	(R.H.O.)
Eredame	(E.H.O.)

Overige vermelde onderscheidingen

Metalen Kruis (ingesteld 1831)	(M.K.)
Bronzen kruis (ingesteld 1940)	(B.K.)
Kruis van Verdienste (ingesteld 1941)	(K.V.)
Vliegerkruis (ingesteld 1941)	(Vl.K.)
Bronzen Leeuw (ingesteld 1944)	(B.L.)
Verzetskruis (ingesteld 1946)	(V.K.)
Verzetsster Oost Azië 1942 1945 (ingesteld 1948)	(Vs.O.A.)

